

rendiment acadèmic de les titulacions. Aquest darrer aspecte constituïa una preocupació especial per als responsables de la gestió universitària.

5.3 Altres actuacions

5.3.1 *El Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya*

Un dels primers antecedents de cooperació universitària a Catalunya va ser el Catàleg de Revistes de les Universitats Catalanes (conegut com el CRUC) que es va crear, l'any 1983, per conveni entre la UB, la UAB i la UPC, sota el patronatge de la Direcció General d'Ensenyament Universitari de la Generalitat.

L'any 1990 les biblioteques de les universitats Autònoma de Barcelona, Politècnica de Catalunya i Pompeu Fabra compartien el mateix sistema comercial d'automatització de biblioteques. El març de 1991 es va decidir encarregar a l'empresa distribuïdora d'aquest software, la confecció d'un projecte per a la creació d'una xarxa de biblioteques, per presentar-lo als plans d'ajut de la CICYT. El projecte, que es va aprovar l'any 1992, es basava en la interconnexió dels sistemes bibliotecaris automatitzats de les diferents universitats i la creació d'una infraestructura informàtica compartida, per a obtenir una millor prestació dels seus serveis i crear-ne de nous. L'any 1994 la interconnexió dels catàlegs es trobava en ple funcionament i l'any següent els rectors de les set universitats públiques de Catalunya aprovaven un conveni que permetria la constitució del Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya, que seria finançat per la Generalitat.

Aquest Consorci, que incorporaria després a altres universitats i institucions acadèmiques, milloraria la qualitat dels serveis bibliotecaris a través de la cooperació interbibliotecària i aportaria beneficis immediats i tangibles per a la comunitat universitària catalana, entre ells:

- Crear i gestionar el catàleg col·lectiu de les biblioteques del consorci de forma que s'incrementés l'efectivitat de la investigació i

de l'ensenyament en augmentar els recursos bibliotecaris disponibles de forma immediata.

- Incrementar la productivitat científica al millorar l'accés de la comunitat universitària catalana a les col·leccions bibliogràfiques existents a través de la informació bibliogràfica i del préstec interbibliotecari.
- Millorar els serveis bibliotecaris existents i estalviar costos en catalogació, gràcies al fet de compartir recursos ja existents, especialment registres bibliogràfics i d'autoritats.
- Promoure plans de cooperació, serveis bibliotecaris conjunts, l'adquisició compartida de recursos i la connexió a xarxes nacionals i internacionals en un sector on això és especialment necessari i factible.
- Experimentar i fomentar l'aplicació de noves tecnologies de la informació als serveis bibliotecaris i potenciar la formació tecnològica del personal que treballa a les biblioteques.

Avui, el Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya (CBUC) és una eina més del sistema universitari català, que contribueix de manera efectiva a millorar l'eficiència de la tasques docents i investigadores. L'existència de l'Anella Científica del Centre de Supercomputació de Catalunya (CESCA) (veure 3.3.7, pàg. 144), que comunica totes les universitats públiques catalanes i diverses institucions acadèmiques i de recerca, ha permès endegar aquest i altres projectes, com la Universitat Digital.

5.3.2 La Universitat Digital

La Universitat Digital era un projecte per facilitar la cooperació, comunicació i col·laboració entre universitats, compartint recursos mitjançant la implantació i el desenvolupament de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC). Així mateix, pretenia impulsar el contacte entre comunitats científiques i universitàries per incrementar la produc-

ció de coneixement a Catalunya i aconseguir que aquest coneixement fos accessible per a la societat.

Aquest projecte, que va ser possible gràcies a disposar del CESCA (vegeu l'apartat 3.3.7, pàg. 144) es va iniciar l'any 1999 i hi participaren totes les universitats catalanes, sota la coordinació de la Secretaria per a la Societat de la Informació. Entre les actuacions dutes a terme durant la primera fase cal destacar l'experiència *Intercampus* i la iniciativa Tesis doctorals en línia (*TDC@t*).

Intercampus fou una experiència pilot que cada curs permet compartir 32 assignatures de lliure elecció, impartides per Internet. Mitjançant el portal <http://www.catcampus.org>, els estudiants universitaris podien accedir a l'ensenyament virtual, alhora que se'ls facilitava la comunicació, informació i coordinació entre la seva universitat i la que impartia l'assignatura. El segon semestre del curs 1999-2000, 264 estudiants es van matricular d'alguna assignatura de l'*Intercampus*, mentre que el primer semestre del 2000-2001 ho van fer 321 estudiants.

D'altra banda, el projecte *TDC@t* es desenvolupà dins l'àmbit de la Biblioteca Digital de Catalunya (BDC). El seu objectiu era reunir, en format digital, les tesis doctorals que es llegeixen a les universitats catalanes. Mitjançant l'accés a <http://www.tdcat.cesca.es>, els interessats poden accedir lliurement al text complet de les tesis, així com fer cerques per autor, títol, matèria, universitat on s'ha llegit, etc.

Els destinataris finals de la Universitat Digital són tots els membres de la comunitat universitària: estudiants, professors, gestors acadèmics, personal dels serveis de publicacions i de biblioteques, etc. En definitiva, permet a la comunitat universitària ampliar el ventall d'accés a totes les àrees de coneixement mitjançant les TIC i potencia la mobilitat virtual dels estudiants.

5.3.3 *La normalització del català en el món acadèmic*

Aconseguir que el català esdevingués la llengua vehicular de l'ensenyament i que els joves s'hi poguessin expressar amb normalitat fou

un dels primers objectius del Govern de la Generalitat recuperada. Un indicador positiu del progrés assolit en aquests anys fou el percentatge d'ús del català en les proves d'accés a la universitat. Mentre el 1992 era del 55%, el 2002 fou del 74% i, en el cas dels alumnes procedents de la LOGSE, que ara ja són majoria, del 93%.

Amb tot, l'anàlisi de les memòries dels Serveis Lingüístics de les universitats permetien constatar que, malgrat l'indubtable progrés, calia seguir fent esforços per avançar en el camí de la plena normalització. A fi de contribuir-hi, cal remarcar les actuacions dutes a terme tant en els àmbits nacional com internacional. Entre elles esmentarem els projectes de normalització lingüística a les universitats i la dotació de lectors de català a universitats estrangeres.

PROJECTES DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA A LES UNIVERSITATS

Tot i que les universitats ja reconeixen com a pròpia la llengua catalana en els seus respectius estatuts, i es fan responsables de la seva normalització en tots els àmbits de l'activitat acadèmica, l'administració educativa realitzà, anualment, convocatòries d'ajuts per als projectes de normalització lingüística de les universitats i centres de recerca, així com per l'edició de manuals, llibres de text i obres de referència científico-tècniques en català.

Els projectes de normalització havien de tenir com a objectius afavorir l'ús del català en la docència, dur a terme actuacions en centres o àmbits especialment deficitaris, desenvolupar plans de seguiment de la qualitat lingüística o cursos per al professorat que volgués impartir les classes en català i no tingués el domini suficient oral o escrit. També, en la línia de la innovació en els mitjans de normalització es dueren a terme tasques com les d'impulsar i coordinar el treball dels serveis lingüístics de les universitats, l'elaboració del projecte *Interc@t*, amb el suport de la Comissió Europea, per tal d'adaptar al català programari d'ús freqüent i ajudar a crear sistemes de traducció automàtica tant directa com inversa entre el català i el castellà o l'anglès o aprendre el

català a distància. Aquest programa rebé, durant el 2003, més d'un milió de visites.

Pel que fa a l'edició de manuals, l'objectiu era fer possible que l'alumnat tingués a l'abast obres bàsiques escrites en català, especialment en aquells àmbits (principalment tècnics) on la bibliografia en llengua catalana era insuficient. Des de 1990 es feren convocatòries d'ajuts per a l'edició d'aquests manuals. El ritme de producció fou notable fins al punt que el *Catàleg de llibres de text i manuals universitaris en català* contenia el 2003 més de 4.900 títols, dels quals més d'un miler foren subvencionats per la Generalitat.

Totes aquestes actuacions es veieren abonades per l'aprovació, el curs 1997-98, de la Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística, que constituïa un element nou i determinant pel que feia a la normalització lingüística en l'àmbit universitari. La Llei destaca la importància del fet que la llengua catalana sigui el vehicle d'expressió normal en l'àmbit universitari, la qual cosa ha de servir també perquè recuperi el prestigi de vehicle de llengua de cultura en tots els àmbits del saber i per dotar els estudiants del coneixement necessari perquè puguin desenvolupar amb normalitat la seva pràctica professional. Tot això es veu afavorit pel fet que, per primera vegada en la història moderna, els estudiants que accedeixen a la universitat ho fan amb un coneixement acadèmic normal del català.

ELS LECTORATS DE CATALÀ

L'any 1988 s'inicià, amb la participació del Departament de Cultura i també de la UB i la UAB, el programa de creació i dotació de lectorats de català a universitats d'arreu del món, constituint un notable esforç per fer present la cultura catalana en l'àmbit acadèmic internacional. Els tres primers lectorats es concediren a les Universitats d'Oxford, Manchester i Bremen, que s'anaren ampliant ràpidament a altres universitats mitjançant convocatòries públiques.

L'abril de 2002, en constituir-se l'Institut Ramon Llull, que entre al-

tres funcions havia d'ocupar-se de promoure l'ensenyament en català i de la literatura que s'hi expressa, a les universitats i als centres d'estudis superiors fora del domini lingüístic, aquelles actuacions de suport als lectorats.

L'any 2003, 93 universitats de 27 països dels cinc continents disposaven de lectorats de català, amb una presència de 4.000 estudiants. A la Taula 5 s'indica la ubicació geogràfica d'aquests lectorats, per donar una idea de la cobertura assolida.

5.3.4 Càtedres UNESCO

La Generalitat, que en el seu moment va tenir un paper determinant en la creació del Centre UNESCO de Catalunya, per promoure els objectius de la UNESCO en l'àmbit de la comunitat de cultura catalana i la presència d'aquesta en l'àmbit internacional, va ésser pionera en la creació de càtedres UNESCO a les universitats catalanes, aportant la corresponent dotació pressupostària.

Taula 5. Lectorats de català a universitats de fora del domini lingüístic

ALEMANYA (22)	ESTATS UNITS (6)	HONGRIA (2)
Berlin (2)	Cambridge, Massa-	Budapest
Bielefeld	chussets	Szeged
Bochum	Nova York	IRLANDA
Braunschweig	Santa Barbara, Cali-	Cork
Bremen	fornia	ISRAEL
Colònia	Urbana, Illinois	Jerusalem
Constança	Washington DC	ITÀLIA (10)
Eichstätt	FINLÀNDIA	Bolonya
Frankfurt	Hèlsinki	Catània
Friburg	FRANÇA (9)	Florència
Halle	Aix-en-Provence	Fisciano
Hamburg	Dunkerque	Nàpols (2)
Heidelberg	Grenoble	Roma
Kiel	París	Sàsser
Mannheim	Reims	Trento
Marburg	Rennes	Venècia
Münster	Saint Denis	MARROC
Saarbrücken	Saint-Etienne	Casablanca
Siegen	Tolosa	MÈXIC
Stuttgart	GRAN BRETANYA (18)	Mèxic D.F.
Tübingen	Birmingham	POLÒNIA (3)
ARGENTINA (3)	Bristol	Cracòvia
Mendoza	Cardiff	Poznan
Rosario	Durham	Varsòvia
Santa Fe	Exeter	PORTUGAL
AUSTRÀLIA	Glasgow (2)	Lisboa
Victoria	Lancaster	REPÚBLICA TXECA
ÀUSTRIA	Leicester	Brno
Viena	Liverpool	ROMANIA
BÈLGICA	Londres	Bucarest
Brussel·les	Manchester	RÚSSIA (2)
CAMERUN	Newcastle upon Tyne	Moscou
Yaoundé	Oxford	Sant Petersburg
CANADÀ	Sheffield (2)	SUÏSSA
Toronto	Swansea	Zuric
CUBA	Wolverhampton	URUGUAI
La Habana	HOLANDA	Montevideo
ESLOVÈNIA	Amsterdam	
Ljubljana		

Així, l'octubre de 1989, es va signar amb la UNESCO el primer conveni d'aquest tipus al món, per la creació de la Càtedra de Mètodes Numèrics en Enginyeria, a la Universitat Politècnica de Catalunya. Poc després, el març de 1990, es creà la Càtedra de Comunicació Social a la Universitat Autònoma de Barcelona. A aquestes se segueixen les que s'indiquen a la Taula 6, amb les quals el sistema universitari català és el que més ha contribuït al desenvolupament d'aquesta iniciativa de la UNESCO amb l'objectiu d'enfortir la cooperació entre les universitats i, especialment, com a suport a l'ensenyament superior en els països en vies de desenvolupament.

Taula 6. Càtedres UNESCO patrocinades per la Generalitat a les universitats catalanes

Any	Càtedra	Universitat
1989	Mètodes Numèrics en Enginyeria	UPC
1990	Comunicació Social	UAB
1996	Medi Ambient i Desenvolupament Durable	UB
1996	Tecnologia, Desenvolupament Sostenible, Desequilibris i Canvi Global	UPC
1996	Pau i Drets Humans	UAB
1998	Cultura Iberoamericana	UPF
1998	Gestió de l'educació superior	UPC
1998	Desenvolupament Humà Sostenible	U de G
2000	Polítiques culturals i cooperació	U de G
2001	Educació, Desenvolupament, Tecnologia i Sistemes de Finançament a Amèrica Llatina	U Ramon Llull
2001	Estudis Interculturals	UPF
2002	Salut Visual i Desenvolupament	UPC
2002	Llengua i Educació	IEC
2002	e-Learning	UOC
2003	Dones, Desenvolupament i Cultures	UB/U de Vic